

60 let Zobozdravstvenega vestnika

S to jubilejno številko je Zobozdravstveni vestnik vkorakal v 7. desetletje svojega obstoja in je edina slovenska zobozdravstvena revija, ki redno in nepretrgoma izhaja že 60 let. V 60 letih je bila razvojna pot vestnika pestra, zamenjali so se ljudje, ki so ga ustvarjali, zobozdravstveni sistem, država, njegova vsebina pa je bila kronika razvoja stroke in znanosti pa tudi družbenih dogajanj skozi čas. Jubileji ponujajo priložnost, da kritično pregledamo opravljeno delo in načrtujemo nadaljnji razvoj.

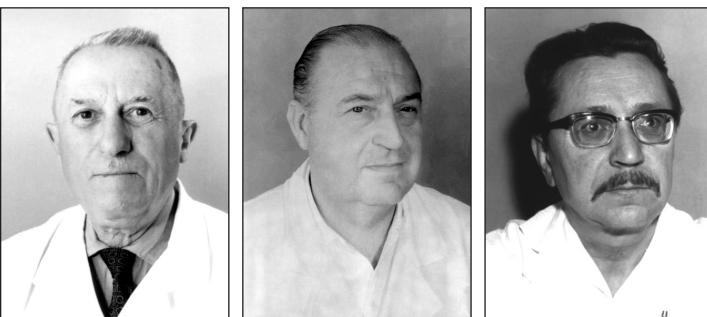
Zobozdravstveni vestnik je bil ustanovljen kot strokovno glasilo slovenskih zobozdravstvenih delavcev: zobozdravnikov, zobotehnikov in zobnih asistentk. Načela in smernice novoustanovljene strokovne revije so bile nakazane z naslednjimi besedami: *»Vsi zobozdravniki, dentisti, zobotehniki in instrumentarke, ki hočejo služiti svojemu narodu, bodo dobili v listu zanesljivega pomočnika in vodnika. List naj bo tribuna, s katere bomo oplajali svoje znanje z novimi dognanji in izkustvi, jih širili, in s tem dvigali strokovni nivo naših kadrov ... V zavesti, da stopamo na neobdelano polje, in da imamo pred seboj naporno in dolgotrajno delo, zaupajoč pa v življenjsko silo našega naroda, ki zna prebresti vse težave in zapreke, z gotovostjo v uspeh izdajamo te prve številke našega glasila.«* (Zobozdrav Vestn 1945; 1: 37).

Zobozdravstveni vestnik je vseskozi sledil svojemu prvotnemu namenu in se iz revije, izdane v skromnih povojnih razmerah, razvil v kakovostno revijo, ki je ves čas obstoja vsebinsko in oblikovno primerljiva z revijami drugih strok, tudi tujimi. 21. septembra 1970 je bil Zobozdravstveni vestnik ob 25-letnici izhajanja odlikovan za zasluge in uspehe na polju strokovne in znanstvene dejavnosti s področja zobozdravstva z redom zasluge za narod s srebrno zvezdo.

Najtežje delo je pri urejanju revije čakalo prvega urednika prof. dr. Lojzeta Brenčiča (1945–1950), saj je šele zbiral izkušnje z urejanjem strokovne revije. Krog piscev, ki so v začetku ustvarjali slovenska strokovna in znanstvena besedila, je bil maloštevilen. Delo prof. Brenčiča je naslednjih 10 let nadaljeval prof. dr. Valter Krušič (1951–1960). Več kot štiri desetletja (1961–2002) pa je za ugled Zobozdravstvenega vestnika skrbel prof. dr. Rajko Sedej. Tako dolgo obdobje dela urednika je redkost ne le v domačem, ampak tudi mednarodnem strokovnem prostoru. To nehvaležno vlogo je lahko opravljal le človek s številnimi žlahtnimi prvinami, cenjen zaradi svojega znanja, visokih moralno-etičnih lastnosti in obdarjen z vizijo dela in ustvarjalno močjo. Z velikim osebnim trudom in popolno predanostjo urejanju revije in vztrajnostjo strokovnjaka, ki mu v skrbi za razširjanje znanja v slovenski strokovni prostor ni bilo žal svojega prostega časa, je skrbel za redno izhajanje in kakovost revije. Njegova predanost reviji se je kazala v delu, ki je presegalo delo urednika. V obdobjih pomanjkanja kakovostnih prispevkov je bil tvoren soustvarjalec člankov, saj spontane zavzetosti za pisanje kakovostnih člankov v slovenskem, strokovno majhnem področju žal ni bilo nikoli v izobilju. Z lastnim pisanjem je bogatil in pestril slovensko strokovno izrazje in opozarjal na prekomerno rabo tujk, nedoslednost avtorjev in tako postal zgled za strokovno jasno, neoporečno in jezikovno bogato izražanje

strokovnih dejstev. Za opravljeno delo mu pisci, bralci in člani uredniškega odbora izrekamo prisrčno zahvalo.

V Zobozdravstvenem vestniku ostajamo zvesti načelom, ki opredeljujejo strukturo zasnovi biomedicinskih revij. Revija sloni na delu recenzentov, ki ocenjujejo prispevke in zagotavljajo njihovo kakovost. V letu 2003 smo uvedli nekaj sprememb: klinični vidik ali poudarek prispevka, da bi opozorili na klinični pomen oz. uporabnost izsledkov prispevkov v praksi, izveček v slovenščini, ključne besede v slovenščini in angleščini, reference so urejene dvokolonsko. V reviji ponujajo slovenskemu strokovnemu prostoru dognanja stroke najuglednejši strokovnjaki ne le s področja zobozdravstva, temveč tudi z drugih področij. V 50-ih številkah revije je bilo v 10-letnem obdobju (1993 do 2002) objavljenih 320 člankov, od tega 142 raziskovalnih, 178 strokovnih. 320 avtorjev je bilo s Stomatološke klinike, 40 s Klinike za maksilofacialno in oralno kirurgijo, 297 je bilo zunanjih avtorjev, od teh 172 zobozdravnikov in 125 z drugih področij.

Uredniki Zobozdravstvenega vestnika od 1945 do 2002: prof. dr. Lojze Brenčič (1945–50), prof. dr. Valter Krušič (1951–60), prof. dr. Rajko Sedej (1961–2002).

V reviji poskušamo negovati lepo slovensko besedo. Čedalje močnejši stik z anglo-ameriškim znanstvenim in strokovnim prostorom vnaša v slovensko izrazoslovje obilico tujk in pojme, ki se v slovenskem jeziku izmaličijo v strokovno nedoumljive izraze. V uredništvu se bomo še naprej trudili z iskanjem in uveljavljanjem ustreznega slovenskega strokovnega izrazja v okviru možnosti, ki jih nudi slovensko besedotvorje. Čedalje več avtorjev deli prepričanje, da zobozdravnik v svoji vlogi posrednika med znanstvenimi in strokovnimi podatki in potrebami bolnika po jedrnatem in preprostem izrazju potrebuje znanje bolniku prijaznega in razumljivega jezika.

Na doslej opravljeno delo lahko gledamo s ponosom in ugotavljamo, da je poslanstvo vestnika izpolnjeno. Ob 50-letnici glasila je bilo do takrat natisnjenih 9.800 strani, ob 60-letnici še dodatnih 1.670 strani. Doslej obsega revija 11.470 strani strokovnih, znanstvenih in drugih besedil.

Revija je do leta 1988 izhajala v črno-belem tisku. Novo obdobje vestnika se je začelo leta 1998, ko je bil uveden delni barvni tisk. Pisce je barvni tisk spodbudil h

kakovostnejšemu slikovnemu prikazu. Teža in pomembnost člankov pa še vedno temeljita na raziskovalnih metodah in rezultatih dela.

Razmah informacijske tehnologije je korenito predrugačil preteklo desetletje. Pretok znanosti je začel obhajati ustanove in publikacije, ki so zagotavljale monopol nad razširjanjem informacij, a so bile obenem porok za njihovo kakovost. Medmrežje omogoča objavo izsledkov na spletnih straneh brez nadzora, vendar so med njimi tudi dela, ki sicer ne bi preživela zakonov uredniških rešet. Uporabnik pa se v množici neselekcioniranih informacij ne znajde. Izkušnje kažejo, da strokovne revije kljub medmrežju ostajajo nepogrešljiv del stroke in so celo utrdile svoj ugled, saj z recenzijsko oceno svojim bralcem zagotavljajo kakovost objavljenih prispevkov. Tudi v ZV se bomo glede na finančno-ekonomske zmožnosti prilagajali novi informacijski tehnologiji, ki bo v prihodnosti verjetno zahtevala sočasen obstoj revij v tiskani in elektronski obliki. Nostalgичno hranjenje številke Zobozdravstvenega vestnika bo verjetno le še oblika arhiviranja zastarelih podatkov.

Ustvarjanje vestnika je kolektivno. Za pravilnost domačega strokovnega izrazja je od nastanka vestnika do leta 2002 skrbel gospod akad. prof. dr. Tine Logar, od leta 2003 naprej pa gospa Nataša Petek - Hvala. Za pravilnost angleškega jezika v izvlečkih skrbi gospa Hela Čopič. Za skrbno opravljeno delo se vsem prijazno zahvaljujemo. Prav tako se zahvaljujemo tudi vsem zavzetim piscem, bralcem in uredniškemu odboru, ki je s svojim delom, po svojih močeh, zavzetosti in časovni zmožnosti prispeval k razvoju revije. Med člani uredniškega odbora gre posebna zahvala prof. dr. Dominiku Gašperšiču, ki je s svojim bogatim znanjem in izkušnjami mladim piscem pomagal ustvariti kakovostnejše prispevke in tako prispeval k večjemu ugledu revije.

Uredništvo sestavljamo strokovnjaki, ki nam uredniško delo ni poklic, poskušamo pa pri svojem delu biti profesionalni. Prilagajali se bomo novim izzivom znanstvenega informiranja in potrebam slovenskega strokovnega prostora. Trudili se bomo za povezovanje med akademsko in praktično stomatologijo. Ne glede na napore in prizadevanja uredništva pa bo revija odraz ravnih strokovnih dognanj, razvoja stroke in sposobnosti ter volje posameznika, da ta dognanja stroke približa bralcem.

Zobozdravstveni vestnik je v obdobju od svojega nastanka do danes s svojo kakovostjo upravičil uvrstitev med strokovne revije nacionalnega pomena, med katere ga uvršča Agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije in delno financira njegovo izdajanje. Uspel je združiti dejavnosti vseh zobozdravstvenih delavcev in upamo, da bo to vlogo uspel ohraniti tudi v prihodnje.

Erika Cvetko